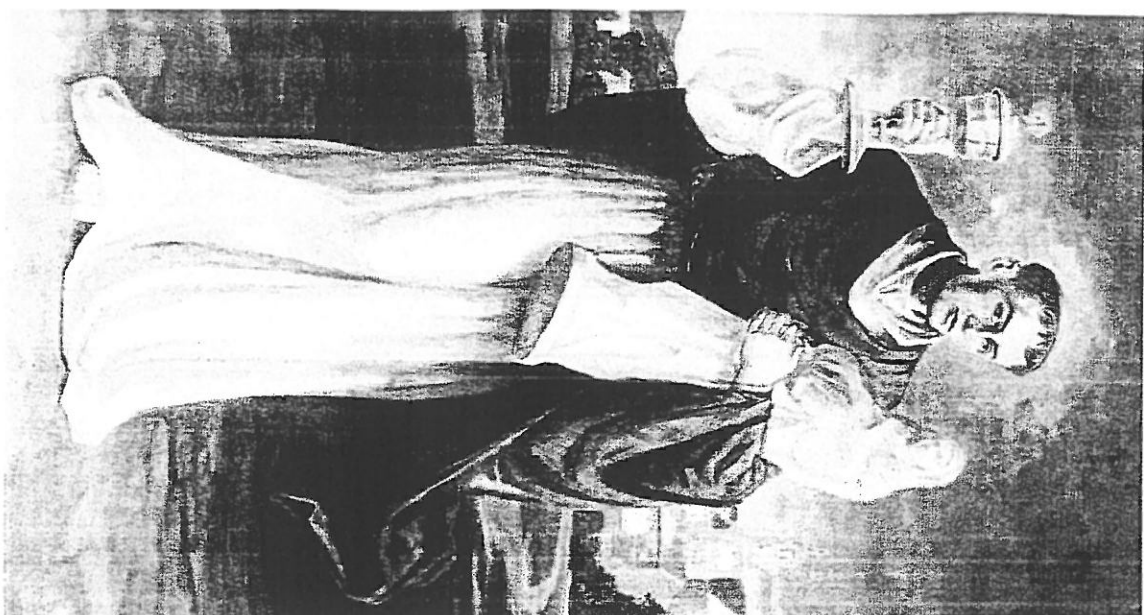

UNIWERSYTET OPOLSKI
OPOLSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

Święty Jacek i dziedzictwo dominikańskie

pod redakcją
ks. Erwina Matei, Anny Pobóg-Lenartowicz,
Marii Rowińskiej-Szczepaniak

Słowo ks. abpa Alfonsa Nossola

Św. Jacek, nasz rodak wywodzący się z Kamienia Śląskiego, z rodu Odrowążów, jako misjonarz przemierzył prawie całą Europę Wschodnią siejąc ziarno Słowa Bożego. Ten wielki propagator kultu Eucharystii i Matki Bożej zasługiwał na włączenie do grona świętych Kościoła katolickiego. Jednak długo musiał czekać na dzień, w którym papież Klemens VIII w 1594 r. ogłosił go świętym, zmarł bowiem w Krakowie w 1257 r. To uroczyste wydarzenie rozpoczęło jego oficjalny kult, który w rodzinnym Kamieniu nie znalazł podatnego gruntu. Przełom XVI i XVII w. był bowiem czasem intensywnego rozprzestrzeniania się na Śląsku protestantyzmu, który spędzał sen z oczu duchowieństwu skoncentrowanemu na przetrwaniu Kościoła katolickiego. Dopiero rekatolicyzacja Śląska otworzyła wrota do rozwoju kultu naszego świętego.

W ten proces znacząco wpisały się specyficzne okoliczności, jakimi były jubileusze kanonizacji lub śmierci św. Jacka. Kronika parafialna odnotowała jako pierwszą uroczystość 600-lecia jego śmierci, która przypadła na rok 1857. Trwała ona cały tydzień, a nieprzeliczone tłumy wiernych pozwalały wyciągnąć optymistyczny wniosek, że sława św. Jacka będzie zataczać coraz szersze kręgi na śląskiej ziemi. Życie pokazało jednak, że tak się nie stało. Dlatego podejmowano nowe wysiłki przy kolejnych okazjach. A taką było 300-lecie kanonizacji, którą obchodzono w 1894 r. W zapisach kronikarskich z tamtych lat wskazuje się na nawiązanie ścisłych związków z Krakowem ze względu na fakt śmierci św. Jacka w tym mieście. Nie wiemy, w jakim stopniu te uroczystości wpłynęły na rozwój kultu naszego patrona. Na pewno jednak jubileusz 700-lecia śmierci św. Jacka obchodzony w 1957 r. miał większy, bo światowy wymiar. Okoliczność ta stała się bowiem okazją do napisania specjalnego listu przez papieża Piusa XII do generała zakonu dominikanów. Również Episkopat Polski wystosował na tę okoliczność list do wiernych w cały kraj. Nadto biskup opolski Franciszek Jop osobnym listem pasterskim zachęcił wiernych swojej diecezji nie tylko do wzięcia udziału w uroczystościach, ale głównie do nowego spojrzenia na osobę św. Jacka jako tego, który ma współczesnym ludziom też coś do powiedzenia.

Pewnym ożywieniem kultu świętych Odrowążów były uroczystości milenijne w 1966 r. Wtedy to w ramach diecezjalnych obchodów 1000-lecia chrztu Polski do Kamienia Śląskiego przybyło 33 biskupów polskich. Uroczystą Eu-

charystę celebrował ks. abp Karol Wojtyła, a ks. kard. Stefan Wyszyński, Prymas Polski wygłosił kazanie, w którym wskazał na znaczenie świętych Odrowążów.

Skromniejszy charakter miał jubileusz 800-lecia urodzin św. Jacka, który przypadł na rok 1983. Cały wysiłek duszpasterski skoncentrował się wtedy na pielgrzymce Jana Pawła II na Górę św. Anny. Trzeba w tym miejscu przypomnieć smutny fakt, iż powojenne uroczystości nie mogły się odbywać przy kaplicy św. Jacka, bowiem w tym czasie miejsce narodzin naszego rodaka było zdewastowane w wyniku powojennej działalności nowych właścicieli kompleksu zamkowo-parkowego, którego integralną częścią była kaplica św. Jacka.

Dopiero odbudowa z ruin, w latach 1990–1994, doprowadziła do tego, że uroczystości 400-lecia kanonizacji św. Jacka, obchodzone w 1994 r. mogły się odbyć w historycznym miejscu jego narodzin. Tłumy wiernych zgromadzone na placu przed kaplicą mogły rozpocząć wraz z biskupami całej Metropolii Górnośląskiej, której patronem stał się św. Jacek, nowy etap kształtowania się jego kultu. Wtedy bowiem poświęcono na nowo jego sanktuarium. Od tego czasu stoi ono otworem dla wszystkich, którzy chcą uczcić św. Jacka w miejscu jego narodzin.

W minionym roku mogliśmy świętować kolejny jubileusz 750-lecia śmierci św. Jacka. Zapisy w kronice sanktuarium pokazują, jak wielu pielgrzymów z kraju i zagranicy przybyło do Kamienia Śląskiego z tej okazji. Stała się ona też okolicznością, która sprowadziła do miejsca narodzin św. Jacka biskupów polskich na swoją czerwcową konferencję plenarną. Zdecydowana ich większość nie miała dotąd sposobności nawiedzenia tego sanktuarium. To właśnie uroczystą Eucharystią z ich udziałem rozpoczęto w czerwcu oficjalne obchody tego jubileuszu. Ich kulminacją był sierpniowy metropolitalny odpust ku czci św. Jacka z udziałem ojców dominikanów reprezentujących główne ich ośrodki w Polsce.

Bardzo dobrze się stało, iż w te działania liturgiczno-duszpasterskie włączyli się także intelektualiści reprezentujący różne dyscypliny nauki. Ich mozolne badania dotyczące dziedzictwa Jackowego są niezmiernie cenne i ważne, bo poszerzają naszą wiedzę o św. Jacku oraz o jego dokonaniach. Pokazują również, jak charyzmat naszego patrona inspirował innych. Należy więc wyrazić szczerą wdzięczność środowisku naukowemu Uniwersytetu Opolskiego, które z okazji jubileuszu 750-lecia śmierci św. Jacka przygotowało niniejsze opracowanie. Wypada mieć nadzieję, że przyczyni się ono do dalszego ożywienia pamięci o naszym sławnym rodaku.

Opole, 17 sierpnia 2008 r.

+ abp Alfons Nossol
biskup opolski